

SzGy02 - Végezze el a kijelölt ászokhordón a rendelkezésre álló eszközökkel és anyagokkal az ajtóelőhúzás (beajtózás) műveletét a befejező munkálatokkal !

I. A beajtózás gyakorlati lépései:

- fénypróba elvégzése – itt valamilyen fényforrást kell használni (zseblámpa, gyertya)
- az ajtó állapotának ellenőrzése - szemrevételezéssel
- csapnyílás elzárása parafa dugóval – meg kell győződni, hogy az ajtón levő csap jól el van zárva, és ezen keresztül ne szivároгjon majd a must/bor
- ajtóoldal külső élének faggyúzása – A faggyú eltömíti az esetleges réseket.
- a csín megtisztítása, gyékényezése -
Csín = Dongamélyedés, amely hordó és más faedény dongáján a fenék beerősítésére való.
A kádár különleges gyaluval csínt vágott a dongába.
A csínek pontosan összeértek, és könnyen be lehetett ütni a hordó fenekét.
Ebben a lépésben a dongavájatot kell kitisztítani, az esetleges hibákat gyékénnyel tömíteni, majd behelyezni a hordó fenekét („befenekezés”) – fenékbehóúzó szerszám
- az ajtó behelyezése és a bereteszelés
- kipréselődött faggyú leszedése
- hordó letörölgetése
- a hordó kénezése - Hordónként 1-2- kénlap
- takarítás, rendrakás

IDÁIG SZÓL A GYAKORLAT,

INNEN ALÁBB MÁR CSAK ELMÉLETI INFÓK/ÉRDEKESSÉGEK VANNAK

II. Ászokhordó.

A bor kezelésére és érlesésére készített és használt fahordó, többnyire tölgyfából, hivatalosan 10 hektoliternél nagyobb az űrméretük, de kisüzemi felhasználásra sokkal kisebb is lehet, akár 1-2 hektoliter.

Az 5 hektoliter űrtartalomnál nagyobb hordók fenekét célszerű megfelelő nagyságú **ajtócskával** ellátni, melyet azután vagy **faékkal vagy vaskengyelzárral szorítanak** a fenékhez. Ezek felerősítésénél arra kell ügyelni, hogy szegfejek s egyáltalán vas ne kerüljön a hordó belsejébe, mert ez a bornak megtörését okozza.

Az ászokhordó készítése:

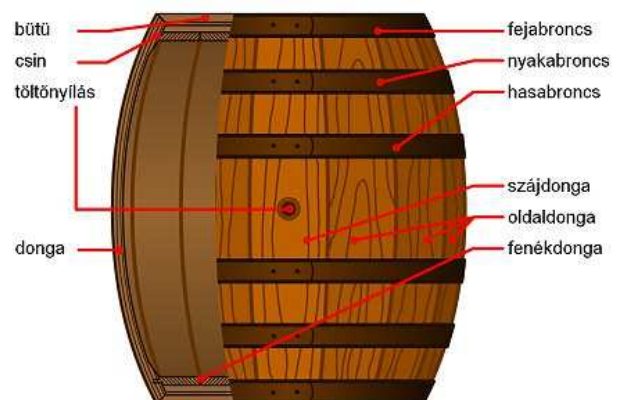
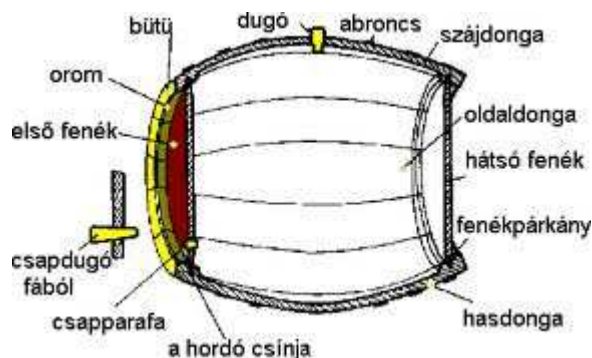
- A hordókat kádárok készítik, jellemzően tölgyfából. A magyar tölgy kiváló színvonalú nemzetközi viszonylatban, remek íz és illatanyagai egyedülállóak.
- A hordót felépítő dongákat egyesével hasítják ki a tölgyfarönkökből, majd ezeket két évig állni hagyják az időjárás viszonyosságainak kitéve. Ezt követően a dongákat kezelik, pörkölik, gyalulják, és méretre szabják. A hordódongákat az abroncsok tartják össze.

Ászok (talapzat)

- Ászok az a talpazat, amelyen a tárolóhordó (Ászok-hordó) nyugszik. Készülhet keményfából (Ászok-gerenda), téglából, faragott kőből, betonból, vasbetonból és vasból.
- A fából készített Ászok-ot vidékenként csántérnek is hívják.
- A hordó nem közvetlenül ezeken fekszik, hanem a rájuk helyezett puhafából készített párnafákon vagy kötőfákon.
- A téglából, vasbetonból készült Ászok-okat nyeregszerűen is építik, ívük a hordó alakját követi. Újabban alkalmaznak vasbetonból készített üreges, ívelt felületű, sorozatban készíthető ászokelemeket is. Ilyenkor a hordó alá az Ászok-ra puhafa léceket helyeznek hézagosan, hogy a hordó fájának levegőztetését biztosítsák.
- Hordónyergelésnél bölcsőt használnak, amely egy vagy több részes, a hordó alakjának megfelelően kifaragott alátétfa. A hordók alatt általában két Ászok-sor van; 80-100 hl-nél nagyobb hordók alá azonban négy, esetleg hat ászoksor is szükséges.
- Az Ászok magassága általában 30-50 cm. Vasúti tartálykocsik fahordóit vas Ászok-ra helyezik, a hordó és a Á. közé lrfz2 cm-es nemezréteget fektetnek.

Ászokpince az a pince v. pincerész, ahol a borok érlelő tárolása történik. E célra a pince legjobb,

legegyszerűsebb hőmérsékletű,
legnyugalmasabb részét veszik igénybe.

A hordó dongák gyártásánál fontos szempont, hogy feszültség mentes alapanyagból készüljön, a dongák hajlítása miatt.

III. A kádár mesterség szerszámai

Forrás: <http://www.kadarmester.hu/szerszamok.html>

Farkas Mihály, kádármester

Szerszámok a kádár szakmában

A kádár szakma sok speciális szerszámot használ. Én a műhelyemben a következőkben bemutatott szerszámok legnagyobb részét még mai napig is használom, hiszen a munka javát kézzel végzem.

#####

Görbekések és körző

A görbekés a hordó belejének kialakításához kell, ahova a csín kerül, a körző pedig a fenék beméréséhez szükséges.

#####

Koszorú gyalu

A boroshordók fenekének díszítésére szolgál.

#####

Belső edénygyalu (salbgyalu)

Az egyenes dongájú edények belsejének kigyalulására szolgál. Ezek többek között a tődöklők, káposztásdézszak, kádak.

#####

Stráfgyalu (cimándli)

A dongák külső gyalulására szolgál.

#####

Gárbgyalu

A hordó fejrészének befenekelés utáni símításra szolgál.

#####

Stemgyalu

A dongák végének (bütüjének) meggyalulására szolgál.

#####

Nyeles gyalu

Olyan edények belsejének a gyalulására szolgál, melyekbe nem lehet kézzel beleférni, pl: vajköpülő.

#####

Eresztőgyalu (stócpang)

A dongák élének kézzel való meggyalulására szolgál (azaz stéjszolásra).

#####

Fenek behúzó

A hordó fenekeléskor a fenék helyére illesztésekor használatos, és a gyékényezéshez.

#####

Csínvágó gyalu

Az egyenes és görbe dongájú edények csínvágására szolgál, amibe a fenék kerül.

#####

Menetmetsző, és menetfúró

A káposztásdézsák lenyomócsavarjainak az elkészítésére használatos.

#####

Hordóajtóvágó fűrész

Az ászokhordók fenekébe a tisztítónyílás kivágására szolgál. Ez a hordóajtó.

#####

Kanyarítófűrész

A fenekek kézzel való kivágására szolgál

#####

Kézi furdancs

Szajdongák, és fenekék csaplyukának kifúrására szolgál.

#####

Lyukbővítő

Sérült szajdongák újrászabályozására szolgál.

#####

Facug

A hordók dongáinak meghajlítására szolgál.

#####

Kádár szekerce

A hordók kézi gyártásához a hordódongák oldalának és belsejének kifaragására használták.

#####

Abronshúzó és kalapács (szechamer)

Az abroncsok meghúzására szolgáló kétkézes szerszám.

#####

Amerikai gyalu

Az edények külső legyalulására használatos.

#####

Kofricoló

Ezt régen használták, hogy a hordók felállításakor egyformán álljanak a dongák.

#####

Fa körző

Nagyobb edények fenekének bemérésére szolgál, pl: ászokhordó, kádak.

#####

Dugóhúzó, lyukfúró

A dugóhúzó az ipari hordók dugójának kihúzására szolgál, a lyukfúró pedig sózódézsának fülének a kifúrására szolgál.

#####

Tűzőminta (módlí)

A dongák élének meggyalulásakor használatos sablon.

#####

Faragószék (jancsi)

Ezen akármilyen munka elvégezhető vonókéssel, pl: nyelek készítése, kisebb edények befogására is alkalmas.

